žádoucí, milý – 330 *zezři* vzhlédni – 337-340: Hle, kámen, který označoval hrob, jest skutku odvalen. Místo zabezpečili vojáky, ti jsou pryč a místo je prázdné (srov. v. 341-344) – 344 *ostříci* uhlídati – 366 *ano* neboť – 375 *spíše* rychle – 378 *nastojte* hle – 385-386: Ach spasitel Israele, jenž se nebál smrti (srov. v. 387-388) – 389-390: Ach, spasitel Israele, jenž ochotně trpěl (srov. v. 391-392) – 393-394: Ach, spasitel Israele, jenž pokorně podstoupil smrt (srov. v. 395-396) – 409 *na dlúze* dlouho – 417: Rabi, což znamená Mistr

420-423: Nejprve samo (mé tělo) vzalo na sebe úděl tělesný tím, že podstoupilo obecnou nutnost lidské přirozenosti – 424 *zavěrné* zajisté – 428: Svatý Bože! – 431-434: Toto tělo dřívějšímu nepodobné, toto tělo je neporušitelné, jež do nedávna bylo poddáno utrpení, již nebude zničitelné – 435 *zacelo* najisto – 439: Svatý mocný! – 441 *hřichuov neomylný* hříchy neoklamatelný – 442-445: Proto se mne nedotýkej, ani dále nenaříkej. Řekni, aby šli do Galileje a shlédli mne živého – 446 *neroď se dotýkati* nedotýkej se – 450-451: Svatý a nesmrtelný Bože, smiluj se nad námi; dále místo porušeno, pravděpodobně něco vynecháno nebo jsou další verše nesprávně uspořádány – 452 *neroď se mútiti* nermuť se – 456-457 Luk. 7,47: odpuštěny jsou jí mnohé hříchy, neboť mnoho milovala – 459 *zbožie* majetek – 462-463: Děkujeme ti pro velikou slávu tvou – 468 *odpuštění beru* loučím se – 470 *neroď plakati* neplač – 472 *útrobě* srdci – 478 *toliko* tolik – 483: již tě zbavil smutku – 486 *kazujiť* káži, přikazuji ti; *by pověděla* abys pověděla

494-495 Jan 20,17: Vstupuji k otci svému a otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu, aleluja – 496-499: překlad ve v. 500-503 – 506 *vcele* jistě – 514-521: Zajisté jsem spatřila Pána svého, kterak všechno hříšné lidstvo nebojácně vykupuje. I zaradoval se duch můj, že nás navštívil pravý Bůh. Smiluj se, smiluj se, smiluj se, ty právem nazývaný počátek a konec, jenž jsi vstal z mrtvých, dej spásu svým Čechům, aleluja. (srov. v. 522-529) – 532 *vypraviti* vypověděti – 537 *přimiž* přijmi – 538-552: srov. v. 553-564 – 546: překlad ve v. 559 – 547-548: Viděla jsem hrob Krista živého a slávu z mrtvých vstalého (srov. v. 560-561) – 549: srov. v. 559-561 – 550-552: (Viděla jsem) svědky andělské, šátek a roucha; vstalť Kristus, naděje má, a půjde před svými do Galileje (srov. v. 562-564) – 562 *obinuli* ovinuli – 572 *klidí se* děje se, daří se – 573 *váma* (duál) vám – 587 *obinuli* ovinuli

609 *pochopila* uchopila – 612 *syna plakati* oplakávati syna – 617 *přičinila* přidala – 626 *baješ* žvaníš – 629 *plodíš* budíš – 641 *neozdobné* nepěkné, neslušné – 644 *podobné* pravdě podobné – 647 *ztryzňován* trýzněn – 648 *smysl* rozum – 649 *by mohl* aby mohl – 654 *sme sama viděla* (duál) jsme sami viděli – 662 *nepochváti* nechytnou, nedostanou – 663-665: Vidíte, druhové, hle prostěradla a šátek, avšak tělo nebylo nalezeno v hrobu – 672 *ryčíte* křičíte – 674: však mne k tomu nedostanete – 681 *opatřiti* uviděti – 694 *nepodobná* nepodobná pravdě – 695 *hubená* ubohá, bídná – 702-705 Luk. 24,6: pokoj vám, já to jsem, alejuja, nebojte se, alejuja, alejuja – 706 *neroďte se báti* nebojte se – 710 *neroďte se domnívati* nedomnívejte se – 712 *blud* přelud; *obluda* příšera – 713 *ohmaká* omaká – 719 *ztiehni* vztáhni – 722-723 podle Jan 20,25: Vlož svou ruku, alejuja, na místa hřebů, alejuja – 727 *že tě* žeť je – 728 *neroď býti* nebuď – 730 Jan 20,28: Pán můj a Bůh můj, alejuja – 737-738 Jan 20,29: Žes mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi. Blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili, alejuja – 743 *právě* pravdivě, dobře – 747 *zámutkové* zármutky; *odjati srdce* vzati ze srdce

HRA VESELÉ MAGDALENY

Z jiných dramatických skladeb staročeských, ať již velikonočních (hry pašijové a pod.) nebo jiných (hry vánoční a pod.) se dochovaly jen zlomkovité úryvky. Z nich zvláštní pozornost vzbuzuje hra s biblickým námětem o *Marii Magdaleně*, a to svými vloženými zpěvy rázu zcela světského a nepochybně lidového původu. Patří – stejně jako Mastič-

kář, s nímž je asi soudobá – zřejmě k pozdějšímu vývojovému stadiu staročeského dramatu, kdy čeština zatlačuje latinu a značně se uplatňují motivy světské.

Lucifer ať dí:

Poniž sem tak velmi krásný,
mezi jinými anjely vzácný,
chcižť sě vrovnati najvyššiemu,
postavím svú stolici proti králi nebeskému.

Svatý Michal:

Zlý, nevěrný závistníče,
ne anjele, ale boží protivníče,
že sě chceš najvyššiemu vrovnati?
Že sě nechceš k tomu přiznati,
že od boha čest i krásu máš!
A to pro svú pýchu dnes vzdáš;
beřiž sě, ďáble, do věčné žalosti,
viec neuzříš nebeské radosti!

Pak ať zatlačí ďábla k zemi a ať začnou: „Te deum laudamus."

Druhý anděl ať říká:

Chvála tobě, tvorče žádný,
že v tvém království pyšný žádný
čiesti žádné nemóž mieti,
než pokorným ráčíš přieti. — *„Te eternum patrem."*

Lucifer:

Ach, běda mně, nebožátku,
vyhnán sem z nebeského sňatku,
pro mé zlosti i chytrosti
neopatřím viec nebeské světlosti. — *„Tibi omnes angeli."*

Lucifer:

Poďte sěmo, moje sluhy,
nezbudete se mnú pekelné muky;
poběhněte sěm, milé kušě,
a neste sěm hřiešné dušě!

První ďábel ať dí:

Mistře, mněť dějí Belzebub.
Kteréžť já dosahu v jiej zub,
taťnebude jiesti hub.

Druhý ďábel:

Mistře, mněť Satan dějí.
Toť dobřě pověděti směji,
žeť nenie kupce lepšieho
ani čižebníka chytřějšieho!

Známť sem v Čechách i po Vlašiech,
v Rusech, v Flandřiech i po Sasiech,
všěckyť lidi dobřě znaji,
jednoho dne vše ztěkají.

Třetí ďábel:

Mistře, mněť dějí Beřit,
coť uhoním, to vše vženu v řit;
leč buď baba, leč buď kmet,
musí jeho býti se mnú vet.

Lucifer ať říká:

Běžtež po světu, milé panošě,
a neste sěm hřiešné dušě,
takměř ševcě i panošě, sedláky,
takměř krajčí, krčmářě i žáky,
kohož popadnete v kerém hřiešě,
přineste mi jej sěm, což móžte, najspieše.

Ďábel:

Pověz, duše, svá diela,
kterýs obchod na onom světě jměla,
ať ti umímy podlé rodu číti,
budeš-li dobrý, dámyť rivolu pítí.

Druhý ďábel:

Teď sem, mistře, nalezl popa,
an pie med v pivnici s jednú z škopa,
a tak ji míle objímáše,
a cos u nie v ňadřiech hládáše;
le ona jemu nechtě dáti,
le on ji podtepem vzvráti.

Magdalena nechť vyjde:

Kudy sem já chodila,
tudy tráva zelená;
svój šlojieř napravila,
hledajíc baťka, hledala.

Ať říká verše:

Kde sú kněží i žáci?
Kde sú frejieři i dvořáci?
Poďte sěm, ať s vámi svú chvíli kráci!

Dále ďáblové ať mluví:

Teď máš, paní Mandaleno, tři jinochy
jako najkrašie tři dochy.
Skoč a rač zpievati
a my budem ozpievati.

Potom Magdalena zpívá:
Byla ti sem v sádku,
v zeleném hájku,
trhala sem květy
svému brachku;
toť vše čini brachku na milost.

Marta nechť praví: Revertere!
Ostaň toho, sestro moje,
já tě volám, sestra tvoje.
Viz, že po tobě ďábli chodie
a tě s dobré cěsty svodie.

Magdalena nechť dí:
Sestro Marta,
hrajž tam s žáky hazarta,
a nechať já veselé plodím;
já tobě i jinému nic neškodím.

Potom nechť zpívá:
Chciť vesela býti
vešda i nynie,
hedvábnú vílu víti
svému milému.
Toť vše činím brachku na milost,
aby byl mój milý host.

Marta nechť dí:
Sestro Mandaleno,
ovšem nemúdrá ženo,
ostanúci bluda svého,
následujž krále nebeského.

Magdalena:
Sestro Marta milá,
tys mi vždy na dobré radila.
Jáť sem žena zablúdilá.
Kak by to mohlo býti,
by mi bóh chtěl hřiechy odpustiti?

Marta:
Aby to, sestro Mandaleno, začělo věděla,
a mně na tom dobře věřila,
nenieť tak hřiešný ijeden,
kterýž by sě obrátil den,
hned jemu buoh hřiechy odpustí
a vščcky jemu viny spustí.

Magdalena dávajíc si políček:
Od dnešnieho dne až do skončení
náhle ode mne, zlé stvořenie!
A obě nechť zpívají:
Dimissa sunt ei *etc.*

1 *poniž* poněvadž – 7 *vrovnati sě* vyrovnati se, podobati se – 10 *vzdáš* složíš s sebe – 12 *Te Deum laudamus* Tebe, Bože, chválíme – 13 *žádný* žádoucí, drahý – 15 *čiesti* části, podílu – 16: Tebe, věčného otce (z Te Deum) – 18 *z sňatku* z obce, shromáždění – 20 *neopatřím* neuvidím – 20: Tobě všichni andělé (z Te Deum) – 22 *nezbudete* nezbavíte se – 23 *kušě* druh psa – 26 *v jiej zub* v její zub – 31 *čižebník* čihař, ptáčník – 35 *ztěkaji* zběhám – 39: musí se se mnou vyrovnat – 47 *obchod* způsob živení – 48 *čiti* poznati – 49 *rivola* druh italského vína (z Rivoglio) – 54 *le* ale – 55 *podtepem* ránou zespodu – 58 *šlojieř* závoj – 59 *baťka* milovníka – 60 *žáci* klerici, studenti – 61 *frejieř* záletník; *dvořák* dvořan – 62 *kráci* krátím – 63 *teď* tu – 64 *najkraší* nejkrásnější; *dochy* došky – 66 *ozpievati* zpěvem odpovídati – 70 *brachku* miláčkovi – 72 *revertere* vrať se; *ostaň* zanech – 74 *po tobě* za tebou – 77 *hazart* druh hry v kostky – 82 *vílu* vél (z lat. velum), závoj – 87 *ovšem* vůbec, zcela – 88 *ostanúci* zanechavši – 93 *kak* jak – 95 *začělo* za jisté – 97 *ijeden* ani jeden, nikdo – 100 *spustí* promine – 103 Luk. 7, 47: odpuštěny jsou jí (mnohé hříchy, protože mnoho milovala)

Poznámky ediční

Mastičkář

Rukopisně zachovány jen zlomky v knihovně Národního musea (3 dvojlisty 1 Ac 55 – *M*) a zlomek Drkolenský (*D* – zpracováním poněkud odlišný); vydal paleogr. J. Máchal, Staročeské skladby dramatické původu liturgického, Praha 1908, str. 64-80, 86-93; v transkripci naposled J. Hrabák, Staročeské drama, Praha 1950, 17-29; 30-35. Odkaz na literaturu v Hrabákově vydání; tam i úvod týkající se všech skladeb tohoto oddílu. Zde otištěn zlomek Musejní celý. – V naší edici je zanedbáno téměř pravidelně se vyskytující *i* při slabikotvorném *l* a *r* (*hirnec, mylczyety, czyrwy*). Jotace, téměř pravidelná ve všech krátkých i dlouhých slabikách, upravena v ojedinělých případech nedůslednosti. Ojedinělé *uo* vráceno na *ó*. – Kursivou je tištěn překlad latinských scénických poznámek.

5 pravé jmě dějú] dyeyu prawe gmye *M* (*přehozeno pro rým*) – 20 draho prodati masti] maſty draho prodaty *M*, *Hr* (*přehozeno pro rým*) – 53 u Polaniech] u palanyech *M* – 59 jěžť] Gyezth *M*, jenž *Hrabák* – 82 počal] pocza *M* – 83 pzdieti] pzydyety *M* – 123 kýlu] kyly *M* – 128 budú] budou *M* – 146 s skřietkem] ſcrzyetkem *M* – 172 v chyšče] wychſcze *M* – 173 jěptišče] gye... czye *M* – 208 toho] teho *M* (*opraveno pro rým*) – 252 za vše za ny] za ny za wſye *M* (*pro rým*) – 260 nebeského] v *M předchází zčásti škrtnuté* laſkaweho – 278 dáti] *dodává Hrabák, není v rkpe* – 287 *začátek verše v M chybí, podle D doplněno* jen – 290 *v M na konci verše nadbytečné* czo ſſye *z verše násl.* – 301 synu] ſyny *M* – 305 ležíš, Izáku] lezy yſſa yzaku *M* – 384 svú] ſw *M* – 388 dávné děnie] dyenye dawne *M* (*přehozeno pro rým*) – 407 slívy] ſluwy *M*

Hra o Kristovu zmrtvýchvstání i o jeho oslavení

Podle rkpu NUK XVII E 1 (psán někdy v letech 1515-1526), fol. 195a-199a a 206b-209a; vydal paleogr. J. Máchal, Staročeské skladby dramatické, str. 190-194 (v. 116-246) a 201-204 (v. 500-579), v transkripci naposled vydal J. Hrabák, Staročeské drama, Praha 1950, str. 48-51 a 58-61. – Kursivou je tištěn překlad latinských scénických